

Přívlastek

Představený materiál, zaměřený na gramatické téma Přívlastek, se skládá z pracovního listu, jeho příloh a řešení, z návrhů dalších možných aktivit, se kterými lze pracovat v jedné až třech vyučovacích jednotkách v hodinách Českého jazyka, a to zejména v gramatických hodinách (v jazykové výchově). Materiál dále obsahuje plán lekce, slovní zásobu a jazykové struktury pro žáka s odlišným mateřským jazykem (OMJ).

Materiál je především určený pro výklad větného členu Přívlastek, pro procvičení a opakování ve všech ročnících ZŠ. Žák s OMJ se stejně jako zbytek třídy seznamuje s přívlastkem, ale zároveň si rozšiřuje slovní zásobu, fixuje si shodnost rodu a pádu u slovních spojení shodného přívlastku, předložkové vazby a pády u neshodného přívlastku. Některá cvičení a aktivity jsou proto určena právě jemu (např. postup pro určování přívlastků, slovníček).

Pracovním listem lze navázat na předchozí hodinu/hodiny slohové výchovy na téma Pozvánka, protože oba materiály vychází ze stejného jazykově podnětného textu, ale rovněž je možné jej využít samostatně. Pracovní list Pozvánka je k nahlédnutí na konci dokumentu, pro bližší informace viz <http://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/pozvanka>.

Materiál byl vyzkoušen v 6. třídě základní školy v rámci opakovací hodiny před čtvrtletní prací. Lekce se zúčastnili dva žáci s OMJ (velmi pokročilý Thajec, středně pokročilý Albánec). Aktivity a gramatická cvičení zvládli bez větších problémů, obtížnější bylo vyhledávání neshodných přívlastků v textu.

Obsahový cíl:

- Žák rozvíjí podstatné jméno o přívlastky.
- Žák definuje přívlastek tak, že vyjadřuje vlastnost podstatného jména, že „rozvíjí podstatné jméno“.
- Žák definuje druhy přívlastku a vyjmenuje způsoby vyjádření včetně příkladů.
- Žák aktivně pracuje s přívlastky.
- Žák hledá v textu přívlastky, zdůvodní svůj výběr, ptá se na přívlastek otázkami.
- Žák vymyslí příklady podle zadaného způsobu vyjádření.
- Žák uvede příklady shodného a neshodného přívlastku, vyhledá příklady v textu.
- Žák určuje shodné a neshodné přívlastky, tvoří přívlastky, mění přívlastky z neshodného na shodný a naopak.

Jazykový cíl:

- Žák v textu vyhledá přívlastky.
- Žák rozumí, že přívlastek vyjadřuje vlastnost podstatného jména (Jaký? Který? Čí?).
- Žák rozlišuje rod tázacích zájmen Jaký? Který? Čí?
- Žák vyjmenuje a určí formy vyjádření přívlastku.
- Žák rozlišuje mezi shodným a neshodným přívlastkem.
- Žák aktivně pracuje s přívlastky.
- Žák komunikuje a domlouvá se se spolužákem při aktivitách.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



- Žák vyhledá ve třídě podstatné jméno ke svému přívlastku, přiřadí jej dle správného slovního pořádku.
- Žák aktivně používá slovník k tvorbě nových přívlastků.
- Žák se zeptá učitele v případě neporozumění, popř. neznámé slovo vyhledá ve slovníku.
- Žák přiřadí obrázek a slovo (přívlastek).
- Žák najde dvojici (přívlastek shodný – přívlastek neshodný).
- Žák rozvíjí slovní zásobu.
- Žák si tvoří slovníček.

Slovní zásoba:

přívlastek, Jaký/Jaká/Jaké?, Který/Která/Které?, Čí?, rozvíjí, rozvíjející větný člen, tázací zájmeno, přídavné jméno, podstatné jméno, zájmeno, číslovka, infinitiv, příslovce, vztah, shoduje/neshoduje se, stojí před/za, pády a předložky; tričko, čokoládový dort, můj kamarád, oslava narozenin – narozeninová oslava, zahrada, cesta, přání, bratr, chuť, taneční soutěž, plastový kelímek, grilované maso, nealkoholické pití, bavlněné tričko, sluneční brýle, dům naproti, zlatý prstýnek, papírový ubrousek, blondatá dívka, lesní jahody, cihlový dům, dřevěný plot, počítač, turnaj v šipkách, skleněná váza, ptačí budka, ovocný; podtrhněte, zvýraznit, napište, doplňte, vymyslete, hledejte, určete, spojte, změňte

Jazykové struktury:

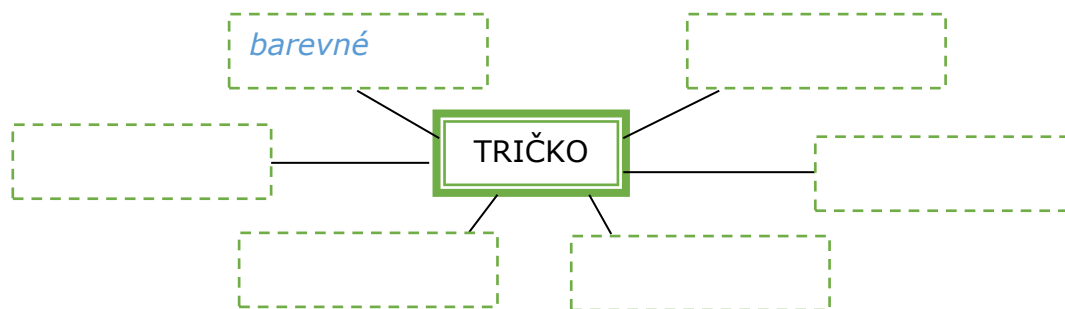
... tričko; Jaký/Jaká/Jaké? Který/Která/Které? Čí? Přívlastek je ... Přívlastek rozvíjí ... Přívlastek závisí na ...; Vyjadřuje jeho ...; Ptáme se na něj ...; ... je přívlastek. Jaká ... (Jano)? ... (Milá)
Přívlastek může být (vyjádřen) ...; ... je přívlastek vyjádřený ... To je/není správně. Druhy přívlastku jsou ...; ... je shodný přívlastek. ... je neshodný přívlastek. ... se shoduje/neshoduje s podstatným jménem. ... stojí před/za podstatným jménem.

Potřebný materiál do hodiny: pracovní list Přívlastek pro každého žáka, vytištěná a rozstříhaná slova na zdi a lístečky s přívlastky (Příloha 1), rozstříhané a zalaminované kartičky SH a NESH (Příloha 2), lístečky se shodnými a neshodnými přívlastky (Příloha 3), obrázek oslavy pro dvojici (ve větším rozlišení v příloženém souboru Oslava.pdf), popř. k promítnutí na interaktivní tabuli (Příloha 4).
Pro žáky s OMJ: obrázkový slovníček (Příloha 5), překladový slovník, Česká gramatika v kostce 1, 2 (Lída Holá, New Czech Step by Step), přehled skloňování podstatných a přídavných jmen (učebnice Český jazyk 6 – 3. díl: Přehledy, tabulky, cvičení, Alter, s. 68, 74).



PŘÍVLASTEK

1. Vymyslete, jaké a čí to tričko je. Slova napište.



⇒ všechna tato slova rozvíjejí podstatné jméno TRIČKO

⇒ jsou to PŘÍVLASTKY

2. Definice přívlastku:


PŘÍVLASTEK (Pk) je rozvíjející větný člen.

Přívlastek závisí na **podstatném jméně** (substantivu), vyjadřuje jeho **vlastnost**.


Ptáme se na něj **tázacími zájmeny**: **JAKÝ?** (**JAKÁ?** **JAKÉ?**) **KTERÝ?** (**KTERÁ?** **KTERÉ?**) **ČÍ?**

3. JAKÝ? KTERÝ? ČÍ? Doplňte slova a pozor na správné koncovky. Vymyslete další příklady.

Jaký je ten dort?  Ten dort je tvarohový.

Jaký je ten dort?  Ten dort je


Který dort si dáš? Čokoládový, nebo tvarohový? Dám si

Tomáš → 

Čí je ten dort?  To je Tomášův dort. (Ten dort je Tomáše.)

Jaká je ta marmeláda?  Ta marmeláda je jahodová.

Jaká je ta zmrzlina?  Ta zmrzlina je


Která barva se ti líbí?  Žlutá, modrá, nebo červená? Líbí se mi

Jana → 

Čí je ta zmrzlina?  To je Janina zmrzlina. (Ta zmrzlina je Jany.)

Jaké je to tričko?  To tričko je zelené. **Jaké** je to tričko?  To tričko je

Které tričko je tvoje? Modré, nebo zelené? Moje tričko je

Tomáš → 

Čí je to červené tričko?  To je Tomášovo tričko. (To červené tričko je Tomáše.)

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



4. Pozvánka. **Podtrhněte v textu všechny přívlastky (celkem 15).**
Můžete také **zvýraznit** řídicí podstatná jména a naznačte jejich vztah ([]).

Milá **Jano**,

zvu Tě na oslavu svých patnáctých narozenin.

Party bude v sobotu 7. 6. od 14:30 na zahradě našeho domu.

Bude tam grilované maso, nealkoholické pití, čokoládový dort a koncert kapely Amatéri.

Přijdou kamarádi a známí. Přijede i můj bratr Jakub.

Bohužel na party nesmí zvířata.

Vezmi si barevné tričko.

Doufám, že budeš mít chuť přijít.







Těším se na Tebe.

Tvůj Tomáš



5. Jak přívlastek poznáme?

Přívlastek může být vyjádřen:

- **přídavným jménem** = vlastnost osob , zvířat  a věcí 
⇒ Jaké to je? *barevné* Které to je? *modré* Čí to je? *Tomášův*
- **zájmenem** = zastupuje podstatná a přídavná jména (*já, moje, náš, ten*)
- **číslovkou** = počet, pořadí ⇒ Kolik? *pět* Kolikátý? *desátý*
- **podstatným jménem** = osoba , zvíře , věc 
⇒ Co to je? *dort* Kdo to je? *Tomáš*
- **infinitivem** = základní tvar slovesa, končí příponou **-t** (*jít, vzít, spát, slavit*)
- **příslovcem** = místo, čas, způsob ... ⇒ Jak? *dobře* Kde? *doma* Kdy? *zítra*

Přívlastek může být:

Doplňte příklady z textu.

přídavné jméno	
zájmeno	
číslovka	
podstatné jméno	
infinitiv	
příslovce	<i>cesta <u>domů</u></i>

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.




6. Hledejte vhodné podstatné jméno k přívlastku, které máte na lístečku.

7. Napište ke slovům přívlastky podle zadaných instrukcí:


- A. (přídavné jméno) dort
- B. (zájmeno) kamarád
- C. (číslovka) narozeniny
- D. zahrada (podstatné jméno)
- E. chuť (infinitiv)
- F. cesta (příslovce)

8. Druhy přívlastku:

přívlastek shodný (Pk sh.)

- shoduje se s podstatným jménem v rodě, čísle a pádě
- stojí **před** podstatným jménem 
- je vyjádřen přídavným jménem, zájmenem, číslovkou
- př. čokoládový dort

přívlastek neshodný (Pk nesh.)

- neshoduje se s podstatným jménem
- stojí **za** podstatným jménem 
- je vyjádřen podstatným jménem, infinitivem, příslovcem
- př. oslava narozenin

9. Určete druh přívlastku.

- a) zahrada domu – _____
- b) grilované maso – _____
- c) koncert kapely – _____
- d) nealkoholické pití – _____
- e) pozvánka na oslavu – _____
- f) barevné tričko – _____
- g) můj bratr – _____
- h) patnácté narozeniny – _____
- ch) dort z čokolády – _____
- i) chuť oslavit – _____

10. Spojte přívlastek neshodný (1-5) s přívlastkem shodným (A-E).

- 1. oslava narozenin
- 2. kamarád z Anglie
- 3. soutěž v tanci
- 4. kelímek z plastu
- 5. maso na grilu
- A. grilované maso
- B. plastový kelímek
- C. narozeninová oslava
- D. taneční soutěž
- E. anglický kamarád

11. Hledejte dvojice na lístečcích: přívlastek shodný – přívlastek neshodný.

čokoládový dort	dort z čokolády
-----------------	-----------------



12. Změňte přívlastek neshodný na shodný.

- oslava narozenin – _____ dům z cihel – _____
cesta zpátky – _____ prstýnek ze zlata – _____
tričko z bavlny – _____ plot ze dřeva – _____
brýle proti slunci – _____ počítač otce – _____
jahody z lesa – _____ dívka s blondátými vlasy – _____

POZOR! Předložky a pády:

předložka (prepozice)	pád	příklad
z/ze, bez	2. pád (genitiv)	z čokolády , ze skla , bez alkoholu
k, proti	3. pád (dativ)	k narozeninám , proti slunci
pro, na	4. pád (akuzativ)	pro ptáky , na oslavu
v/ve, na	6. pád (lokál)	v tanci , na grilu
s/se	7. pád (instrumentál)	s blondátými vlasy

13. Změňte přívlastek shodný na neshodný.

- narozeninové přání – _____ Tomášův bratr – _____
šipkový turnaj – _____ skleněná váza – _____
nealkoholické pití – _____ protější dům – _____
Tomášovy narozeniny – _____ ptačí budka – _____
papírový ubrousek – _____ ovocný dort – _____

14. Doplňte text o přívlastku.

PŘÍVLASTEK (Pk) je větný člen.

Přívlastek závisí na, vyjadřuje jeho

Ptáme se na něj **tázacími zájmeny**:

Přívlastek může být **vyjádřen**,, a příslovcem.

Druhy přívlastku jsou (Pk sh.) a (Pk nesh.).

Shodný přívlastek se s podstatným jménem v rodě, čísle a pádě a stojí podstatným jménem.

Neshodný přívlastek se s podstatným jménem a stojí podstatným jménem.

15. Určete druhy přívlastků v textu pozvánky. Můžete použít Postup.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



!!! POSTUP !!!

Jak postupuju? Co musím udělat, abych našel a určil přívlastek?

Určete přívlastek ve větě a jeho druh: *Vezmi si barevné tričko.*

1. Najdu ve větě PODSTATNÉ JMÉNO

podstatné jméno = osoba , zvíře , věc  ⇒ Co to je? Kdo to je?

Příklad: Co si vezmu? Co to je? Odpověď (= **podstatné jméno**) → **tričko**



2. Zeptám se TÁZACÍMI ZÁJMENY a řídicím podstatným jménem


tázací zájmena: **JAKÝ?** (**JAKÁ?** **JAKÉ?**) **KTERÝ?** (**KTERÁ?** **KTERÉ?**) **ČÍ?**

Příklad: Jaké tričko? Odpověď (= **přívlastek**) → **barevné**




3. Zjistím, jestli se přívlastek SHODUJE, nebo NESHODUJE s řídicím podstatným jménem v rodě, čísle a pádě


Shodný přívlastek (Pk sh.):

- stojí před podstatným jménem 
- shoduje se v rodě, čísle a pádě
- může být:
 - přídavné jméno (Jaké to je? *červené*)
 - zájmeno (*moje*)
 - číslovka (Kolikáté? *patnácté*)

Neshodný přívlastek (Pk nesh.):

- stojí za podstatným jménem 
- neshoduje se
- může být:
 - podstatné jméno (*oslava narozenin*)
 - infinitiv (*jít*)
 - příslovce (Kam? *domů*)

Příklad: Stojí přívlastek „barevné“ před podstatným jménem „tričko“, nebo za slovem

„tričko“? 

Odpověď → **stojí před podstatným jménem**

Příklad: Shoduje se přívlastek „barevné“ s podstatným jménem „tričko“?

Vezmi si barevné tričko. = střední rod, číslo jednotné, 4. pád



Odpověď → **ano, shoduje**

Příklad: Jaký slovní druh je slovo „barevné“? Jaké to je? Barevné.

Odpověď → **přídavné jméno**

Určete přívlastek ve větě a jeho druh: *Vezmi si barevné tričko.*

Odpověď: Přívlastek je **barevné**. Je to **přívlastek shodný**.

Příloha 1A – Zdi

dort

kamarád

narozeniny

zahrada

tričko

cesta

přání

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



bratr chuť

Příloha 1B

ovocný	zpátky
můj	oslavit
desáté	starší
školy	moje
barevné	domů
přijít	šlehačkový
Honzův	domu
pruhované	zahrát
mladší	zúčastnit se
narozeninové	dobrý

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



Příloha 2 – kartičky na určování shodného a neshodného přívlastku

SH

NESH

SH

NESH

SH

NESH

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



Příloha 3 – lístečky s přívlastky

oslava narozenin	narozeninová oslava
kamarád z Anglie	anglický kamarád
soutěž v tanci	taneční soutěž
kelímek z plastu	plastový kelímek
maso na grilu	grilované maso
pití bez alkoholu	nealkoholické pití
narozeniny patnáctin	patnácté narozeniny
dort z čokolády	čokoládový dort
cesta zpátky	zpáteční cesta
tričko z bavlny	bavlněné tričko
brýle proti slunci	sluneční brýle
dům naproti	protější dům
prstýnek ze zlata	zlatý prstýnek
ubrousek z papíru	papírový ubrousek

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



dívka s blondátými vlasy	blondátá dívka
jahody z lesa	lesní jahody
dům z cihel	cihlový dům
plot ze dřeva	dřevěný plot
počítač otce	otcův počítač
turnaj v šipkách	šipkový turnaj
přání k narozeninám	narozeninové přání
váza ze skla	skleněná váza
budka pro ptáky	ptačí budka
dort z ovoce	ovocný dort
bratr Tomáše	Tomášův bratr

Příloha 4 – obrázek oslavy



Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



Příloha 5 – pexeso

	<p>barevné (bavlněné) tričko</p>		<p>grilované maso</p>
	<p>zahrada domu</p>		<p>nealkoholické pití</p>
	<p>koncert kapely</p>		<p>oslava narozenin</p>
	<p>čokoládový dort</p>		<p>kamarád z Anglie</p>
	<p>soutěž v tanci</p>		<p>plastový kelímek</p>
	<p>cesta zpátky</p>		<p>sluneční brýle</p>

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



	<p>dům naproti</p>		<p>prstýnek ze zlata</p>
	<p>papírový ubrousek</p>		<p>blondátá dívka</p>
	<p>lesní jahody</p>		<p>cihlový dům</p>
	<p>dřevěný plot</p>		<p>otcův počítač</p>
	<p>turnaj v šipkách</p>		<p>přání k narozeninám</p>
	<p>skleněná váza</p>		<p>ptačí budka</p>

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



POZVÁNKA - PLÁN LEKCE (tipy na aktivity)

1. Motivace: *Žáci si uvědomí, že přívlastek rozvíjí podstatné jméno na základě otázek Jaký? Který? Čí? Žák s OMJ rozvíjí slovní zásobu o nová slova.*

1. Učitel napíše na tabuli např. slovo „tričko“ a žáci doplňují jeho vlastnost/kvalitu, resp. přívlastky: např. „barevné tričko, pruhované tričko, moje tričko, Petrovo tričko, tričko s obrázkem“. Učitel píše příklady na tabuli.
2. Učitel navádí studenty otázkami: „Jaké tričko? Které tričko? Čí tričko?“
3. Vyvození tématu hodiny: Přívlastek.

2. Definice přívlastku: *Učitel seznámí žáky s tím, co je přívlastek a jak se na něj ptáme, popř. definici tvoří společně. Učitel upozorní žáky s OMJ na to, že otázky se mění dle rodů podstatných jmen (Jaký? Jaká? Jaké?) i pádů (Jakou? Jakých?).*

3. Jaký? Který? Čí? Žák s OMJ rozliší významový a rodový rozdíl tázacích zájmen.

Žáci doplňují slova podle obrázku, popř. podle svých priorit, učitel dbá na správnost koncovek. Žáci mohou vymýšlet další příklady.

4. Pozvánka: *Žáci vyhledají v textu přívlastky dle získaných informací o přívlastku, ptají se pomocí otázek na vlastnosti podstatných jmen.*

1. Žáci samostatně podtrhávají v textu pozvánky přívlastky (celkem 15).
2. Společná kontrola (nejlépe na interaktivní tabuli), popř. ověření, jakými otázkami se na přívlastek ptali.
3. Žáci mohou také zvýraznit řídicí podstatná jména a naznačit vztah s přívlastkem (□). Záleží na učiteli, zda vede žáky k tomu, aby v textu naznačovali vztah větných členů, popř. aby větu znázornili pomocí tzv. „Hrbáčkova schématu“.

5. Jak přívlastek poznáme? *Žáci zjistí, že přívlastek může být vyjádřen různými způsoby, a poznatek aplikují na vyhledání příkladů z textu.*

1. Žáci se společně s učitelem seznámí s tím, čím může být přívlastek vyjádřen. Jednotlivé slovní druhy a další jsou doplněny zjednodušenou definicí, obrázky a příklady.
2. Žáci následně vyhledávají v textu příklady jednotlivých způsobů vyjádření přívlastku a doplňují je do tabulky.

Pozn.: V textu se nevyskytuje příklad přívlastku vyjádřeného příslovcem, proto je v tabulce již uveden.

6. Aktivita Zdi: *Žáci si uvědomí vhodnost spojení přívlastku s podstatným jménem. Žák s OMJ rozšiřuje slovní zásobu potřebnou pro další cvičení.*

1. Učitel během předchozí aktivity nalepí na zdi třídy papíry s podstatnými jmény (např. dort, kamarád, narozeniny, zahrada, tričko, cesta, přání, bratr, chuť atd.).

Viz **Příloha 1A**

2. Každý žák dostane lísteček s přívlastkem (např. ovocný, můj, desáté, školy, barevné, zpátky, oslavit, starší atd.). Viz **Příloha 1B**
3. Žáci hledají vhodné podstatné jméno ke svému přívlastku a nalepí lísteček, popř. přepíšou slovo dle slovního pořádku, postaví se k podstatnému jménu. U jednoho slova může být více přívlastků.

VARIANTA: Učitel připraví tolik podstatných jmen na zdi i přívlastků podle toho, kolik je žáků ve třídě. U jednoho podstatného jména potom může stát pouze jeden žák, tzn., že žáci spolu musí kooperovat, aby nedocházelo k nevhodným spojení („čokoládový zahrada“).

4. Učitel spojení zkontroluje společně se studenty, případná diskuze o vhodnosti spojení.

7. Tvoření vlastních přívlastků: *Praktické využití předchozích získaných informací.*

1. Žáci vymýšlí vlastní přívlastky tak, aby odpovídaly zadaným instrukcím (tj. způsobu vyjádření). Žák s OMJ může pracovat se slovníkem, popř. použít slova z předchozí aktivity dle jeho jazykové úrovně.
2. Společná kontrola.

8. Druhy přívlastku: *Učitel vysvětlí pojmy a žáci rozlišují mezi přívlastkem shodným a neshodným. Pro žáka s OMJ je rozdíl pouze v tom, zda stojí přívlastek před nebo za jménem. Lze dále na rozdíl ukázat, jak se přívlastek shodný mění, zatímco neshodný zůstává stále stejný.*

Žáci uvádějí další příklady, vlastní či z předchozího textu. Žák s OMJ je zapisuje na tabuli (trénuje tím poslech a pravopis).

Pracujeme s přívlastky (cvičení 9-13): *Žáci v následujících cvičeních trénují určování a tvoření přívlastků. Pro žáka s OMJ se v jednotlivých cvičeních objevují již známá slova z textu pozvánky, popř. příklady, které se významově mohou vztahovat k obrázku oslavy; může též pracovat se slovníkem, s přehledy a gramatickými tabulkami, popř. s dopomocí učitele, souseda v lavici.*

Při společné kontrole může učitel zapojit aktivitu, při které žáci zvedají kartičky SH x NESH (viz Příloha 2), popř. při shodném přívlastku vstávají, při neshodném zůstávají sedět.



9. Určete druh přívlastku: Žáci samostatně určují druh přívlastku (shodný x neshodný).

10. Spojte přívlastek shodný s přívlastkem neshodným: Žáci spojují čísla s písmeny (shodný přívlastek s neshodným).

11. Hledejte dvojice: Žáci najdou správné dvojice přívlastku shodného a neshodného.

Učitel rozdá každému žáku lísteček s přívlastkem shodným či neshodným z výše uvedených cvičení (viz Příloha 3) a žáci mezi sebou co nejrychleji hledají správnou dvojici. Lístečky si mohou navzájem ukazovat (hledají na základě čtení), popř. si je nemohou ukazovat, mohou je ale říkat nahlas (hledají na základě slyšeného).

12. Změňte přívlastek neshodný na shodný. Žáci mění přívlastek neshodný na shodný.

13. Změňte přívlastek shodný na neshodný. Žáci mění přívlastek shodný na neshodný. Žák s OMJ dle své úrovně může využít tabulku **Předložky a pády**, ve které jsou naznačeny příklady předložkových vazeb, dále může použít přehledy skloňování pro vytvoření správné koncovky.

14. Doplnovačka: Žáci definují přívlastek, jeho druhy a způsoby vyjádření.

Žáci doplňují do textu klíčová slova z předchozích definic.

DŮ: Za DŮ je možné zadat pravý sloupeček cvičení 9, 12, 13 a cvičení 15 (určování druhu přívlastku z textu pozvánky. Žák s OMJ může využít **Postup** (pátá stránka pracovního listu), díky kterému sleduje jednotlivé body a příklady.

DALŠÍ NÁVRHY AKTIVIT:

1. Popis obrázku oslavy (Příloha 4): Žák s OMJ dle jazykové úrovně popisuje obrázek. Úplný začátečník popisuje obrázek pomocí podstatných jmen, pokročilejší používá k popisu přívlastky a tvoří celé věty. Učitel může aktivitu zařadit pro celou třídu v tématu Popis, ale pro žáka s OMJ by měl předem připravit užívané jazykové struktury.

Příklad:

<p>Vlevo na obrázku je...</p> <p>Na stole je/leží ...</p> <p>To je ...</p>
--

2. Pexeso (Příloha 5): Žáci si mohou rozšiřovat slovní zásobu přívlastků hrou pexeso, popř. jen přiřazovat obrázek k přívlastku. Přílohu lze využít také jako obrázkový slovníček.

3. Slovníček: Žák s OMJ rozšiřuje slovní zásobu a upevňuje dovednost tvoření slov (odvozování přídavných jmen z podstatných), potřebných pro tvorbu přívlastků.

Žák s OMJ si do sešitu/slovníčku vytvoří čtyři kolonky (PODSTATNÉ JMÉNO, PŘEKLAD/OBRÁZEK, PŘÍDAVNÉ JMÉNO, PŘEKLAD) a zapisuje si neznámá, popř. učitelem vybraná slova z pracovního listu a pomocí překladového slovníku dohledává přídavná/podstatná jména v 1. pádě.

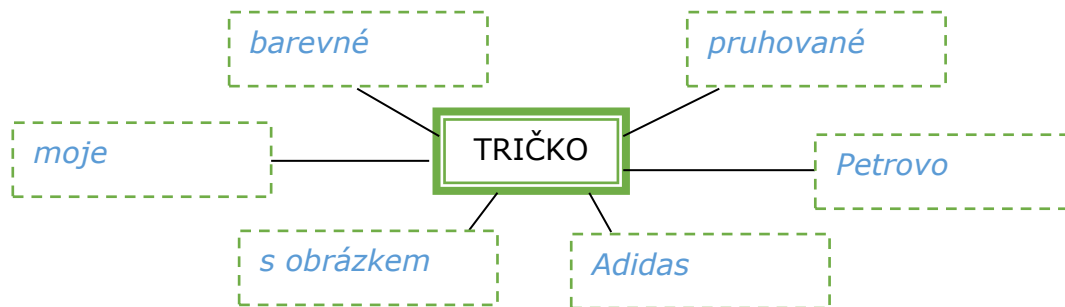
Příklad:

PODSTATNÉ JMÉNO	PŘEKLAD/OBRÁZEK	PŘÍDAVNÉ JMÉNO	PŘEKLAD
bavlna	хлопок	bavlněný	хлопчатый

4. Tvoření vět do pozvánky, popř. vypravování: Žáci si ze cvičení 9-13 vyberou 6 slovních spojení (3 shodné a 3 neshodné) a vytvoří věty, které by se daly použít v pozvánce na oslavu (tj. budou používat budoucí čas), popř. věty, které lze použít ve vyprávění o oslavě (tj. budou používat minulý čas). Pro žáka s OMJ je potřeba dle úrovně připomenout či vysvětlit tvoření budoucího a minulého času.

PŘÍVLASTEK - řešení

1. Vymyslete, jaké a čí to tričko je. Slova napište.



⇒ všechna tato slova rozvíjejí podstatné jméno TRIČKO

⇒ jsou to PŘÍVLASTKY

2. Definice přívlastku:

PŘÍVLASTEK (Pk) je rozvíjející větný člen.

Přívlastek závisí na **podstatném jméně** (substantivu), vyjadřuje jeho **vlastnost**.


Ptáme se na něj **tázacími zájmeny**: **JAKÝ?** (**JAKÁ?** **JAKÉ?**) **KTERÝ?** (**KTERÁ?** **KTERÉ?**) **ČÍ?**

3. JAKÝ? KTERÝ? ČÍ? Doplňte slova a pozor na správné koncovky. Vymyslete další příklady.

Jaký je ten dort?  Ten dort je tvarohový.

Jaký je ten dort?  Ten dort ječokoládový.....


Který dort si dáš? Čokoládový, nebo tvarohový? Dám si


Tomáš → 

Čí je ten dort?  To je Tomášův dort. (Ten dort je Tomáše.)

Jaká je ta marmeláda?  Ta marmeláda je jahodová.

Jaká je ta zmrzlina?  Ta zmrzlina je ...čokoládová.....


Která barva se ti líbí?  Žlutá, modrá, nebo červená? Líbí se mi

Jana → 

Čí je ta zmrzlina?  To je Janina zmrzlina. (Ta zmrzlina je Jany.)

Jaké je to tričko?  To tričko je zelené. **Jaké** je to tričko?  To tričko je ...modré.

Které tričko je tvoje? Modré, nebo zelené? Moje tričko je

Tomáš → 

Čí je to červené tričko?  To je Tomášovo tričko. (To červené tričko je Tomáše.)

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



4. Pozvánka. **Podtrhněte v textu všechny přívlastky (celkem 15).**
Můžete také **zvýraznit** řídicí podstatná jména a naznačte jejich vztah ([]).

Milá **Jano**,

zvu Tě na **oslavu** svých patnáctých narozenin.

Party bude v sobotu 7. 6. od 14:30 na **zahradě** našeho domu.

Bude tam grilované maso, nealkoholické pití, čokoládový dort
a koncert kapely Amatéři.

Přijdou kamarádi a známí. Přijede i můj bratr **Jakub**.

Bohužel na party nesmí zvířata.

Vezmi si barevné tričko.

Doufám, že budeš mít chuť přijít.







Těším se na Tebe.

Tvůj **Tomáš**



5. Jak přívlastek poznáme?

Přívlastek může být vyjádřen:

- **přídavným jménem** = vlastnost osob , zvířat  a věcí 
⇒ Jaké to je? *barevné* Které to je? *modré* Čí to je? *Tomášův*
- **zájmenem** = zastupuje podstatná a přídavná jména (*já, moje, náš, ten*)
- **číslovkou** = počet, pořadí ⇒ Kolik? *pět* Kolikátý? *desátý*
- **podstatným jménem** = osoba , zvíře , věc 
⇒ Co to je? *dort* Kdo to je? *Tomáš*
- **infinitivem** = základní tvar slovesa, končí příponou **-t** (*jít, vzít, spát, slavit*)
- **příslovcem** = místo, čas, způsob ... ⇒ Jak? *dobře* Kde? *doma* Kdy? *zítra*

Přívlastek může být:

Doplňte příklady z textu.

přídavné jméno	<i>Milá <u>Jano</u>, <u>grilované</u> maso, <u>čokoládový</u> dort</i>
zájmeno	<i><u>svých</u> narozenin, <u>našeho</u> domu, <u>můj</u> bratr, <u>Tvůj</u> Tomáš</i>
číslovka	<i><u>patnáctých</u> narozenin</i>
podstatné jméno	<i>na <u>zahradě</u> <u>domu</u>, koncert <u>kapely</u>, bratr <u>Jakub</u></i>
infinitiv	<i>chuť <u>přijít</u></i>
příslovce	<i>cesta <u>domů</u></i>

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.




6. Hledejte vhodné podstatné jméno k přívlastku, které máte na lístečku.

7. Napište ke slovům přívlastky podle zadaných instrukcí:


- A. (přídavné jméno) ...*ovocný, šlehačkový, dobrý*..... dort
- B. (zájmeno)*můj, jeho, tvůj*..... kamarád
- C. (číslovka)*desáté, šestnácté*..... narozeniny
- D. zahrada*školy, zámku, hradu, domu*..... (podstatné jméno)
- E. chuť*přijít, oslavit, zahrát*..... (infinitiv)
- F. cesta*domů, zpátky, nahoru*..... (příslovce)

8. Druhy přívlastku:

přívlastek shodný (Pk sh.)

- shoduje se s podstatným jménem v rodě, čísle a pádě
- stojí **před** podstatným jménem 
- je vyjádřen přídavným jménem, zájmenem, číslovkou
- př. *čokoládový dort*

přívlastek neshodný (Pk nesh.)

- neshoduje se s podstatným jménem
- stojí **za** podstatným jménem 
- je vyjádřen podstatným jménem, infinitivem, příslovcem
- př. *oslava narozenin*

9. Určete druh přívlastku.

- a) zahrada domu – neshodný
- b) grilované maso – shodný
- c) koncert kapely – neshodný
- d) nealkoholické pití – shodný
- e) pozvánka na oslavu – neshodný
- f) barevné tričko – shodný
- g) můj bratr – shodný
- h) patnácté narozeniny – shodný
- ch) dort z čokolády – neshodný
- i) chuť oslavit – neshodný

10. Spojte přívlastek shodný s přívlastkem neshodným. (1C, 2E, 3D, 4B, 5A)

- | | | |
|---------------------|---|------------------------|
| 1. oslava narozenin | → | A. grilované maso |
| 2. kamarád z Anglie | → | B. plastový kelímek |
| 3. soutěž v tanci | → | C. narozeninová oslava |
| 4. kelímek z plastu | → | D. taneční soutěž |
| 5. maso na grilu | → | E. anglický kamarád |

11. Hledejte dvojice na lístečcích: přívlastek shodný – přívlastek neshodný.

čokoládový dort	dort z čokolády
-----------------	-----------------



12. Změňte přívlastek neshodný na shodný.

oslava narozenin – narozeninová oslava

dům z cihel – cihlový dům

cesta zpátky – zpáteční cesta

prstýnek ze zlata – zlatý prstýnek

tričko z bavlny – bavlněné tričko

plot ze dřeva – dřevěný plot

brýle proti slunci – sluneční brýle

počítač otce – otcův počítač

jahody z lesa – lesní jahody

dívka s blondatými vlasy – blondatá dívka

POZOR! Předložky a pády:

předložka (prepozice)	pád	příklad
z/ze, bez	2. pád (genitiv)	z čokolády , ze skla , bez alkoholu
k, proti	3. pád (dativ)	k narozeninám , proti slunci
pro, na	4. pád (akuzativ)	pro ptáky , na oslavu
v/ve, na	6. pád (lokál)	v tanci , na grilu
s/se	7. pád (instrumentál)	s blondatými vlasy

13. Změňte přívlastek shodný na neshodný.

narozeninové přání – přání k narozeninám

Tomášův bratr – bratr Tomáše

šipkový turnaj – turnaj v šipkách

skleněná váza – váza ze skla

nealkoholické pití – pití bez alkoholu

protější dům – dům naproti

Tomášovy narozeniny – narozeniny Tomáše

ptačí budka – budka pro ptáky

papírový ubrousek – ubrousek z papíru

ovocný dort – dort z ovoce /dort s ovocem

14. Doplňte text o přívlastku.

PŘÍVLASTEK (Pk) je*rozvíjející*..... větný člen.

Přívlastek závisí na*podstatném jméně*....., vyjadřuje jeho ...*vlastnost*.....

Ptáme se na něj **tázacími zájmeny**:*Jaký? Který? Čí?*.....

Přívlastek může být **vyjádřen** ...*přídavným jménem*.....,*zájmenem*.....,*číslovkou*.....,*podstatným jménem*.....,*infinitivem*..... a příslovcem.

Druhy přívlastku jsou ...*přívlastek shodný* (Pk sh.) a ...*přívlastek neshodný* (Pk nesh.).

Shodný přívlastek se*shoduje*..... s podstatným jménem v rodě, čísle a pádě a stojí*před*..... podstatným jménem.

Neshodný přívlastek se ...*neshoduje*..... s podstatným jménem a stojí ...*za*..... podstatným jménem.

15. Určete druhy přívlastků v textu pozvánky. Můžete použít Postup.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



Použité zdroje:

Odkazy:

Certifikovaná zkouška z češtiny pro cizince - Úroveň A1: modelová varianta [online]. 2009. Praha: Univerzita Karlova [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/upload/stories/vtc/CCE-A1_modelova_varianta_2012.pdf> Text byl adaptovaný pro potřeby žáků základních škol.

Učebnice:

HRDLIČKOVÁ, H. a kol. *Český jazyk 6. III. díl – Přehledy, tabulky, rozbory, cvičení*. 1. vyd. Všeň: ALTER, 1998. ISBN 80-85775-86-7.

Obrázky:

[cit. 2015-05-07 a 2017-12-20]. Dostupný pod licencí Creativ Commons a Public Domain na WWW :

<<https://pixabay.com/cs/narozeninov%C3%BD-dort-narozeniny-dort-153106/>>

<<https://pixabay.com/cs/tri%C4%8Dko-ko%C5%A1ile-nahoru-oble%C4%8Den%C3%AD-b%C3%AD%C3%A1-34481/>>

<<https://pixabay.com/cs/t-ko%C5%A1ile-oble%C4%8Den%C3%AD-ko%C5%A1ile-tri%C4%8Dko-2752790/>>

<<https://pixabay.com/cs/ledu-zmrzlina-dezert-%C4%8Dokol%C3%A1da-2221692/>>

<<https://pixabay.com/cs/d%C4%9Bv%C4%8De-%C5%BEena-beach-pob%C5%99e%C5%BE%C3%AD-1283711/>>

<<https://pixabay.com/cs/pivo-pong-%C4%8Derven%C3%A1-s%C3%B3lo-poh%C3%A1r-2113853/>>

<<https://pixabay.com/cs/lesn%C3%AD-jahoda-berry-les-rostlina-2065874/>>

<<https://pixabay.com/cs/cihlov%C3%BD-d%C5%AFm-d%C5%AFm-mal%C3%BD-d%C5%AFm-398124/>>

<<https://pixabay.com/cs/%C4%8Dlov%C4%9Bk-podnik%C3%A1n%C3%AD-kreslen%C3%BD-film-1351317/>>

<<https://pxhere.com/cs/photo/1203317>>

<<https://pixabay.com/cs/narozeniny-pozad%C3%AD-2016083/>>

<<http://www.publicdomainpictures.net/view-image.php?image=40432&jazyk=CS>>

Autoři obrázků a piktogramů:

Kateřina Kunová, © META, o. p. s.

Sergio Palao, ARASAAC (<http://arasaac.org>), CC (BY-NC-SA)

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



POZVÁNKA (viz <http://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/pozvanka>)

1. Oslava. Podívejte se na obrázek a vytvořte 3 otázky (př. *Jak se kluk jmenuje? Kde je oslava?*)

2. Odpovězte: Co musel oslavenec udělat před oslavou?

3. Přečtěte si text pozvánky:



Milá Jano,
zvu Tě na oslavu svých patnáctých narozenin.
Party bude v sobotu 7. 6. od 14:30 na zahradě našeho domu.
Bude tam grilované maso, nealkoholické pití, čokoládový dort
a koncert kapely Amatéri.
Přijdou kamarádi a známí. Přijede i můj bratr Jakub.
Bohužel na party nesmí zvířata.
Vezmi si barevné tričko.
Těším se na Tebe.



Tvůj Tomáš

4. Kvíz. Přečtěte si text a odpovězte na otázky (zakroužkujte písmeno).

př. *Co budou ti lidé slavit?*

- A) Svátek.
- B) Vánoce.
- C) Nový rok.

D) Narozeniny.

1. Kdo má narozeniny?

- A) Jana.
- B) Jakub.
- C) Tomáš.
- D) Kamarád.

2. Ve kterém měsíci je oslava?

- A) V červenci.
- B) V červnu.
- C) V květnu.
- D) V září.

3. V kolik hodin začíná oslava?

- A) Ve tři.
- B) Ve dvě.
- C) V půl druhé.
- D) V půl třetí.

4. Kde je oslava?

- A) U Jakuba.
- B) U Tomáše.
- C) V parku.
- D) V restauraci.

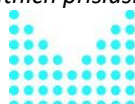
5. Kdo taky přijde na oslavu?

- A) Bratranec Jakub.
- B) Kamarád Jakub.
- C) Kamarád Jany.
- D) Bratr Tomáše.

6. Co nebude na oslavě?

- A) Pes.
- B) Jídlo.
- C) Hudba.
- D) Nápoje.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



5. Definice pozvánky a její náležitosti.

Hledejte v textu informace (název události, datum a čas konání atd.) a barevně je **zvýrazněte**. Potom vyplňte tabulku:

POZVÁNKA je druh oznámení, které informuje o události (akci), která bude.

Pozvánka obsahuje:

CO (název události)	<i>oslava narozenin</i>
KDO (jméno pořadatele)	
KDY (datum konání)	
KDY (čas konání)	
KDE (místo konání)	
BLIŽŠÍ ÚDAJE (více informací)	

6. Ústní pozvánka.

a) Vymyslete vlastní událost (oslava, koncert) a napište informace:



CO (název události)	
KDO (jméno pořadatele)	
KDY (datum konání)	
KDY (čas konání)	
KDE (místo konání)	
BLIŽŠÍ ÚDAJE (více informací)	


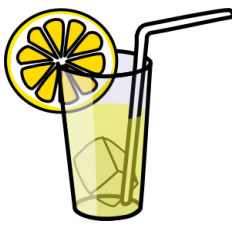
b) Pozvěte na svou událost spolužáky nebo paní učitelku / pana učitele.

Zvu Tě/Vás na ...
 Chtěl/a bych Tě/Vás pozvat na ...
 Nechceš/Nečcete přijít na ...?
 Přijdeš/Přijdete na...?

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.



7. Co je co? Napište slova k obrázkům:

tričko narozeniny	zahrada maso	pití kamarádi	kapela zvířata
			
1. tričko.....	2. z.....	3. m.....	4. k.....
			
5. z.....	6. k.....	7. p.....	8. n.....

8. Píšeme pozvánku. Doplňte slova/fráze do textu:

v sobotu Těším se narozenin čokoládový na zahradě
Milá známí nesmí zvu Tě bratr

1) Jano,
2) na oslavu svých patnáctých 3)
Party bude 4) 7. 6. od 14:30
5) našeho domu.
Bude tam grilované maso, nealkoholické pití, 6) dort
a koncert kapely Amatéri.
Přijdou kamarádi a 7) Přijede i můj 8)Jakub.
Bohužel na party 9) zvířata.
Vezmi si barevné tričko.
10) na Tebe.
Tvůj Tomáš



9. Milá Jano! Milý Tomáši! 5. pád (vokativ):

To je ... (1. pád)		Milý/Milá ..., Vážený/Vážená ... (5. pád)
Hana, paní učitelka, Honza	A →	Milá Hano! Vážená paní učitelko! Milý Honzo!
Marie	E =	Milá Marie!
Ivan, pan doktor	r, d, t, n, b, m, p... +	Milý Ivane! Vážený pane doktore!
Marek, pan Novák	h, ch, k, g +	Milý Marku! Vážený pane Nováku!
Tomáš, učitel	ž, š, č, ř, c, j, tel... +	Milý Tomáši! Vážený pane učiteli!

POZOR! To je Petr. Milý Petře!
To je Ester. Milá Ester!

Doplňte jména v 5. pádě:

To je Jana. MiláJano.....! To je Alice. Milá!
 To je Martin. Milý! To je Petr. Milý!
 To je Tereza. Milá! To je Carmen. Milá!
 To je Lukáš. Milý! To je Zdeněk. Milý!

10. Napište vlastní pozvánku. V textu škrtněte slova, která se tam nehodí (např. Milá/Milý Jano).

Milá/Milý,
 zvu Tě na
 Party bude v od na/v

 Bude tam
 a

Těším se na Tebe.

Tvůj/Tvoje

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

